

ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΙ ΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ Α. ΜΕΣΟΓΕΙΟ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η τρέχουσα ρευστότητα περιορίζει το όραμα μετατροπής της Α. Μεσογείου σε πεδίο ειρήνης, τουλάχιστον για το ορατό μέλλον. Αντιθέτως εμφανίζονται ισχυρές παράμετροι αστάθειας όπως οι δημογραφικοί συσχετισμοί, αναθεωρητικές τοπικές τάσεις, οι συγκρούσεις, η κλιματική αλλαγή και η ενεργειακή ασφάλεια με άμεσες συνέπειες στον επισιτισμό και την μετανάστευση. Οι παράμετροι αυτές σε συνδυασμό με τον ανταγωνισμό υπερδυνάμεων και την σύγχρονη τεχνολογία, προδιαγράφουν ένα ρευστό μέλλον κινδύνων, προκλήσεων αλλά και ευκαιριών. Η μελλοντική σταθερότητα και ευημερία της ευρύτερης περιοχής εξαρτάται από την ύπαρξη στρατηγικού οράματος που συνδέει τα τοπικά κράτη με συγκλίνοντα συμφέροντα, στην βάση των προβλέψεων του Διεθνούς Δικαίου και συγχρόνως σε ανάπτυξη ισχυρής αποτροπής κατά αναθεωρητικών και επεκτατικών κρατών. Η γεωγραφία της Α. Μεσογείου επιβάλλει την ανάθεση ειδικού ρόλου στην Ελλάδα ο οποίος δεν θα απειλεί τοπικά κράτη και θα εξυπηρετεί τα Δυτικά συμφέροντα.

ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΞΙΑ Α. ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Η Μεσόγειος αποτελεί την διασταύρωση τριών Ηπείρων, σημαντικών θαλασσών και κοιτίδα διαφορετικών παραδόσεων, αξιών, κουλτούρας, θρησκειών, ιστορίας, πολιτικών συστημάτων, καθώς και οικονομικών και δημογραφικών ανισοτήτων. Η Ανατολική Μεσόγειος (Α. Μεσόγειος), αποτελεί στρατηγική περιοχή παγκοσμίου ενδιαφέροντος και είναι πολύτιμη για την ευρωπαϊκή ασφάλεια, σταθερότητα και ευημερία.¹ Ο ευρύτερος χώρος της Α. Μεσογείου, ως περιοχή κρίσιμων παγκοσμίως εμπορικών και ενεργειακών οδών, διατηρεί και επαυξάνει την γεωστρατηγική του αξία, με αποτέλεσμα να προκαλεί το ενδιαφέρον και τον ανταγωνισμό μεγάλων και περιφερειακών Δυνάμεων. Τα υποθαλάσσια

¹ Vamvakas Petros "The Eastern Mediterranean in context of 2025", ENA Institute 09. 01. 2025
<https://enainstitute.org/en/publication/the-eastern-mediterranean-in-context-of-2025/>

αποθέματα υδρογονανθράκων της περιοχής επιτείνουν τις διεκδικήσεις και επιδρούν στον τοπικό συσχετισμό ισχύος.²

Η τρομοκρατική επίθεση της Χαμάς, την 7^η Οκτωβρίου 2023, διέκοψε την εφαρμογή των «Συνθηκών του Αβραάμ» καθώς και την υλοποίηση της Συμφωνίας «India Middle East Europe Economic Corridor» (IMEC). Η αρχική σύγκρουση στην Γάζα οδήγησε το Ισραήλ και τις ΗΠΑ σε σύγκρουση με το Ιράν η οποία κλονίζει την αξιοπιστία της υπερδυνάμεως. Παρά την ατρατιωτική και οικονομική του συρρίκνωση το Ιράν κερδίζει στρατηγικά αφού όλες οι βασικές αιτίες ενάρξεως των εχθροπραξιών δεν έχουν αρθεί ενώ προκύπτει νέο θέμα με το μελλοντικό καθεστώς των στενών του Ορμούζ.³ Η πρόσφατη δραστηριοποίηση των Χούθι στην Ερυθρά Θάλασσα προσδίδει νέα επικίνδυνη διάσταση στην σύγκρουση. Από τον πόλεμο στην Μ. Ανατολή ωφελείται η Ρωσία (άνοδος τιμών υδρογονανθράκων, δεύτερο μέτωπο για την Δύση πέραν της Ουκρανίας), καθώς επίσης και η Τουρκία (συσπείρωση Ισλαμικού κόσμου, αποδυνάμωση Ιράν, συμφωνία της Μέκκα μεταξύ Τουρκίας, Πακιστάν, Σαουδικής Αραβίας, ενίσχυση διαδρόμου Κίνας μέσω Τουρκίας κ.λπ.). Η Δύση και ιδιαίτερα η Ευρώπη δοκιμάζεται οικονομικά και ενεργειακά από τις επιπτώσεις των πολέμων στην Μ. Ανατολή και την Ουκρανία. Ταυτόχρονα ο αντιδυτικός συνασπισμός των BRICS ενισχύεται δημιουργώντας νέα παγκόσμια δεδομένα.

Το συντριπτικό ποσοστό του παγκοσμίου εμπορίου, επισιτισμού, τηλεπικοινωνιών και της ενέργειας εξακολουθεί να διακινείται μέσω των θαλασσίων γραμμών επικοινωνιών γεγονός που αυξάνει την αξία τους και εντείνει τους ναυτικούς εξοπλισμούς. Οι πόλεμοι στην Ουκρανία και την Μ. Ανατολή αναδεικνύουν τις ριζικές αλλαγές που έχει επιφέρει η τεχνολογία στο επίπεδο των στρατιωτικών επιχειρήσεων με προεξάρχουσες την τεχνητή νοημοσύνη (AI), την ρομποτική, το διάστημα, τον κυβερνοχώρο, τις ασύμμετρες τακτικές αλλά και την απαίτηση υπάρξεως επαρκών συμβατικών δυνάμεων, ισχυρής αμυντικής βιομηχανίας και διοικητικής μέριμνας (Δ/Μ) που διασφαλίζει τον ομαλό ανεφοδιασμό και συντήρηση υλικού.

²²² Ολοκληρωμένη γεωπολιτική περιγραφή περιοχής στο πόνημα Δρ. Μαζή Ι και Δρ. Σγούρος Γ. Α. «Γεωπολιτική Ανάλυση στο Ενεργειακό Σύμπλοκο της Ανατολικής Μεσογείου», ΕΚΠΑ, Τμήμα Τουρκικών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών., Εκδόσεις ΛΕΙΜΩΝ, 2020

³ M. East Council on Global Affairs “Battle for the Straits: Reconfiguring the Strategic Geography of Conflict”, Situation assessment, April 5, 2026
<https://mecouncil.org/publication/battle-for-the-straits-reconfiguring-the-strategic-geography-of-conflict/>

Η στρατιωτική ανεπάρκεια της Ευρωπαϊκής Ενώσεως (ΕΕ), η έλλειψη κοινής εξωτερικής πολιτικής, άμυνας και ασφάλειας (ΚΕΠΑΑ) και ετερογενή εθνικά συμφέροντα κρατών μελών, την καθιστούν ουσιαστικά παρατηρητή των εξελίξεων. Η ΕΕ επιδιώκει την στρατηγική της αυτονομία γεγονός που συνδέεται με την αμερικανική εστίαση στην ανάσχεση της Κίνας, με την ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, με την μεταβολή των ευρωατλαντικών σχέσεων αλλά και με την αυτόνομη διασφάλιση των εμπορικών και οικονομικών της συμφερόντων. Η ενεργειακή απεξάρτηση από την Ρωσία θέτει την ευρωπαϊκή ενεργειακή ασφάλεια σε πρώτη προτεραιότητα. Μέγιστη ευρωπαϊκή πρόκληση συνιστά η κρίση αξιών και ο συνδυασμός της υπογεννητικότητας με την παράνομη μετανάστευση από Αφρική και Ασία μέσω της Μεσογείου. Η καθημερινότητα των ευρωπαίων πολιτών στρέφει μεγάλα ποσοστά ψηφοφόρων προς ακραία δεξιά κόμματα με ότι αυτό συνεπάγεται για τις εσωτερικές εξελίξεις της ΕΕ.

Ο πόλεμος στην Ουκρανία καθιστά τα Βαλκάνια και τον Εύξεινο Πόντο σημαντικό στρατηγικό χώρο για το ΝΑΤΟ και την ΕΕ. Η ένταξη κρατών των Δυτικών Βαλκανίων στην ΕΕ, παραμένει προβληματική με ευθύνη κυρίως των κρατών αυτών αλλά και λόγω εξωτερικών επιρροών. Η Ελλάς συνδέει την Α. Ευρώπη, την Αδριατική και τα Βαλκάνια με το Αιγαίο, την ΝΑ. Μεσόγειο και την Μ. Ανατολή ενώ ενισχύεται ο ρόλος της ως κόμβος ενέργειας, μεταφορών και υποστηρίξεως των Βαλκανίων. Η στρατηγική αυτή σύνδεση δυνατόν να περιλαμβάνει φυσικό αέριο (ΦΑ), ηλεκτρική ενέργεια, οδικούς και σιδηροδρομικούς άξονες, λιμένες, ψηφιακές υποδομές και στρατιωτικό εφοδιασμό. Η ένταξη των Δ. Βαλκανίων στην ΕΕ θα εξομαλύνει την αστάθεια στην περιοχή αυτή (οργανωμένο έγκλημα, ακραίο Ισλάμ, εθνοτικές διαμάχες και διεκδικήσεις, θεσμοί, Δημοκρατία κ.λπ.) με την προϋπόθεση ότι τα εισερχόμενα κράτη πληρούν αυστηρά τις κοινοτικές απαιτήσεις. Η ελληνική συνεργασία με τα Δ. Βαλκάνια πρέπει να διευρυνθεί ιδιαίτερα με κράτη που έχουν συγκλίνοντα συμφέροντα και τηρούν σχέσεις καλής γειτονίας.

Η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία της 24ης Φεβρουαρίου 2022, συνεχίζεται με τεράστιες εκατέρωθεν απώλειες. Η Ρωσία έχει καταλάβει περί το 20% του Ουκρανικού ανατολικού εδάφους, ενώ η Ουκρανία επεκτείνει τα πλήγματα σε ενεργειακές υποδομές στο εσωτερικό της Ρωσίας η οποία απαντά με διαρκείς βομβαρδισμούς του Κιέβου και άλλων ουκρανικών πόλεων.⁴

⁴ "Russia – Ukraine War in 10 Charts", CSIS, Feb. 24, 2026

Η ρωσική εισβολή συσπείρωσε τα κράτη μέλη της ΕΕ, το ΝΑΤΟ απέκτησε ως νέα μέλη την Σουηδία και Φινλανδία, αυξήθηκαν οι Δυτικές εξοπλιστικές δαπάνες και συνεχίζεται η ευρωπαϊκή ενεργειακή απεξάρτηση από την Ρωσία. Η παράταση του πολέμου πέραν των οικονομικών και ενεργειακών επιπτώσεων, εγκυμονεί κινδύνους απρόβλεπτης κλιμακώσεως με παγκόσμιες συνέπειες. Ο τρόπος τερματισμού του (διαπραγματεύσεις με πλήρη υπεροχή Ρωσίας ή αξιοπρεπής και κυρίαρχη Ουκρανική παρουσία) θα επιδράσει στην συνολική αρχιτεκτονική ασφαλείας Δύσεως και Ευρασίας.

Για τη Ρωσία ο Εύξεινος Πόντος αποτελεί ζωτικό συμφέρον αφού ουσιαστικά αποτελεί τον μόνο τρόπο προβολής ρωσικής ισχύος και επιρροής προς Νότο και ειδικότερα στην ευρύτερη περιοχή της Α. Μεσογείου. Η πτώση του καθεστώτος Άσαντ στην Συρία μετατόπισε το κέντρο της ρωσικής παρουσίας στην Α. Μεσόγειο από την Συρία στην Β. Αφρική.⁵

Η Αφρική αποτελεί προ πολλού πεδίο ανταγωνισμού από το οποίο σήμερα η Δύση φαίνεται να υποχωρεί μερικώς, ενώ εντείνουν την διείσδυσή τους η Κίνα, η Ρωσία και η Τουρκία. Εντός του 21^{ου} αιώνας αναμένεται ότι η Αφρική θα επηρεάσει δραστικά τις εξελίξεις στην Ευρώπη (και στην Ελλάδα), λόγω του ισχυρού μεταναστευτικού ρεύματος το οποίο θα διαμορφωθεί, βάσει των «εκρηκτικών» δημογραφικών στατιστικών της. Η Α. Μεσόγειος αποτελεί το επίκεντρο και τον συνδετικό κρίκο όλων των προαναφερθεισών πηγών αστάθειας.

Η Τουρκία επιδιώκει στρατηγική αυτονομία και αποτελεί αναθεωρητική δύναμη στην Μ. Ανατολή, τα Βαλκάνια, Α. Μεσόγειο και την Αφρική.⁶ Διατηρεί τις δευτερες σε μέγεθος Ένοπλες Δυνάμεις (ΕΔ) στο ΝΑΤΟ, δαπανά υψηλά ποσά για την άμυνα και διαθέτει ισχυρή αμυντική βιομηχανία η οποία εξάγει αμυντικό υλικό σε δεκάδες χώρες με τις οποίες δημιουργεί σχέσεις επιρροής και εξαρτήσεως.

Η γεωγραφική θέση της Τουρκίας και η πρόσβασή της στον Μουσουλμανικό κόσμο, ωθούν ορισμένα Δυτικά κέντρα να εμμένουν στην άποψη ότι η Τουρκία αποτελεί αναντικατάστατο Δυτικό εξάρτημα. Στην πραγματικότητα η χώρα αυτή στρέφεται

<https://www.csis.org/analysis/russia-ukraine-war-10-charts>

⁵ "Russia's Evolving Strategy in the Mediterranean: Betting on North Africa?", ISPI, Dec 8, 2025

<https://www.ispionline.it/en/publication/russias-evolving-strategy-in-the-mediterranean-betting-on-north-africa-224104>

⁶ Tasiopoulos Panos "The Eastern Mediterranean: Beneath blue waters, strong currents reshape the balance", Sage Journals, Apr 20, 2026

<https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/17816858261444211>

κατά της Δυτικής αρχιτεκτονικής ασφαλείας και οι ελπίδες μελλοντικής συγκλίσεώς της με την Δύση είναι αμυδρές λαμβανομένων υπ' όψιν των κάτωθι ισχυρών ενδείξεων:

- Η Τουρκία ισλαμοποιείται και φιλοδοξεί να ηγηθεί του Μουσουλμανικού κόσμου.
- Διεισδύει σε περιοχές Δυτικού ενδιαφέροντος με χρήση αντιδυτικής ρητορικής.
- Θεωρεί ότι η Δύση την περικυκλώνει μέσω Ελλάδος και Κύπρου.
- Οραματίζεται μία Τουρκία «από την Αδριατική έως το Σινικό τείχος» και «από τον Εύξεινο Πόντο έως το Αφρικανικό Σαχέλ».
- Στο εσωτερικό επικρατούν αντιδυτικά αισθήματα, ενώ δεν υπάρχει κράτος δικαίου και δημοκρατικές διαδικασίες.
- Είναι ασύμβατο το έμπρακτο ενδιαφέρον της για την Ευρασία, BRICS, SCO κ.λπ. με την ιδιότητα μέλους του ΝΑΤΟ.
- Επιδρά στις εσωτερικές εξελίξεις κρατών μελών της ΕΕ, μέσω εκατομμυρίων Ευρωπαίων πολιτών τουρκικής αλλά και εν γένει Μουσουλμανικής προελεύσεως.
- Εμποδίζει την εκμετάλλευση των υποθαλασσίων κοιτασμάτων υδρογονανθράκων της Α. Μεσογείου και υπονομεύει τον νότιο ενεργειακό διάδρομο προκαλώντας αστάθεια.
- Υποστηρίζει, συνεργάζεται και περιθάλπει τρομοκρατικές οργανώσεις, ενώ διευκολύνει οικονομικά ακραία αντιδυτικά κράτη.
- Συνεργάζεται στενά με Ρωσία, Κίνα, Ιράν, Πακιστάν σε ζωτικούς τομείς, ενώ διατηρεί πυρηνικές φιλοδοξίες.
- Εξαρτάται από την ρωσική ενέργεια, αμυντική τεχνογνωσία, και υποδομές.
- Απειλεί το Ισραήλ φραστικά αλλά και στρατιωτικά μέσω της Συρίας και των κατεχομένων εδαφών της Κύπρου.⁷
- Απειλεί την κυριαρχία, ακεραιότητα και κυριαρχικά δικαιώματα της Ελλάδος.⁸

⁷ SigmaLive English “Modern Diplomacy: Eastern Mediterranean under Turkish threat”, April 24, 2025
<https://en.sigmalive.com/modern-diplomacy-eastern-mediterranean-under-turkish-threat/>

⁸ Ciddi Sinan “Turkey’s Maritime Strategy Heightens the Risk of a New Eastern Mediterranean Crisis”, MEF May 13, 2026

- Κατέχει το 37% του εδάφους της Κύπρου μετά την παράνομη εισβολή του 1974. Ισλαμοποιεί τα κατεχόμενα εδάφη, αλλοιώνει τον πληθυσμό με εποικισμό, διατηρεί κατοχικά στρατεύματα, δεν αναγνωρίζει την Κυπριακή Δημοκρατία και επιδιώκει τον έλεγχο της νήσου μέσω διχοτομήσεως.⁹

ΗΠΑ, ΕΕ ΚΑΙ ΚΙΝΑ ΣΤΗΝ Α. ΜΕΣΟΓΕΙΟ

Η εστίαση των ΗΠΑ στον Δ. Ειρηνικό και η ασαφής στρατηγική τους στην ευρύτερη Α. Μεσόγειο, έχει προκαλέσει έξαρση αναθεωρητικών, αποσταθεροποιητικών και αντιδυτικών δράσεων. Οι σχέσεις Τουρκίας και Ισραήλ έχουν πλέον διαρραγεί δομικά, λόγω των περιφερειακών φιλοδοξιών της Τουρκίας. Αν και οι ανωτέρω διεργασίες επηρεάζουν μεταξύ άλλων και την Ευρωπαϊκή ασφάλεια, η Ευρώπη εστιάζει το ενδιαφέρον της κυρίως στα χερσαία της ανατολικά σύνορα.

Η εν εξελίξει σύγκρουση στην Μ. Ανατολή ισχυροποίησε εκ νέου την αμερικανική παρουσία στην περιοχή. Εκτιμάται ότι ακόμη και μετά την λήξη της συγκρούσεως θα είναι δυσχερής η απεμπλοκή των ΗΠΑ λόγω της αβεβαιότητας των εξελίξεων στην ευρύτερη περιοχή.

Η γεωγραφική παρουσία Ελλάδος και Κύπρου στην Α. Μεσόγειο εμπλέκει άμεσα την ΕΕ με την περιοχή λόγω της αυτονόητης ανάγκης προασπίσεως των ζωτικών συμφερόντων της. Οι θαλάσσιες ζώνες, η ενεργειακή ασφάλεια, η νησιωτική πολιτική, το Κυπριακό ζήτημα, ο θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός, η απρόσκοπτη πρόσβαση σε θαλάσσιες γραμμές επικοινωνιών, η παράνομη μετανάστευση, το οργανωμένο έγκλημα και η προστασία κρατών μελών της από κάθε απειλή, επιβάλλουν την δυναμική ευρωπαϊκή παρουσία σε μεγαλύτερο βαθμό από την σημερινή της πρακτική.

Η Κίνα επιδιώκει μετασχηματισμό της διεθνούς τάξεως και κινεζικό καθοριστικό ρόλο στην παγκόσμια διακυβέρνηση. Στο πλαίσιο αυτό αυξάνει την επιρροή της παγκοσμίως μέσω θαλασσιών και χερσαίων εμπορικών και ενεργειακών δρόμων του «μεταξιού» (Belt and Road Initiative – BRI) επί των οποίων ασκεί επιρροή. Η Μεσόγειος αποτελεί κρίσιμη περιοχή για την Κίνα. Η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία διέκοψε τον βόρειο χερσαίο δρόμο μεταξιού (μέσω Ρωσίας και

<https://www.meforum.org/mef-observer/turkeys-maritime-strategy-heightens-the-risk-of-a-new-eastern-mediterranean-crisis>

⁹ Kashyap Noiranjana “Turkish Foreign Policy in the Eastern Mediterranean Region: 2011 – 2022”, 6 June 2023, IJNRD chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.ijnrd.org/papers/IJNRD2306244.pdf

Λευκορωσίας), εντείνοντας έτσι το Κινεζικό ενδιαφέρον προς τις Μεσογειακές οδεύσεις.¹⁰

Η Κινεζική στρατηγική στην Α. Μεσόγειο είναι εύκαμπτη και ρεαλιστική. Η πρωτοβουλία 16+1 συνδέει οικονομικά από το 2019 την Κίνα με κράτη των Βαλκανίων και της κεντρικής και της ανατολικής Ευρώπης. Ευρωπαϊκά κράτη του Νότου όπως η Πορτογαλία, η Ελλάδα, η Ρουμανία και η Ιταλία μετέχουν επίσης στην «κινεζική διασύνδεση». Η Κίνα συνεργάζεται με τα περισσότερα κράτη της Αφρικής. Ο χερσαίος διάδρομος της Β. Αφρικής της Κίνας προς την Ευρώπη ενισχύεται μέσω του Φόρουμ Συνεργασίας Κίνας – Αφρικής.¹¹

Ο θαλάσσιος δρόμος του μεταξιού ενισχύει την στρατηγική του αξιοπιστία με την ενδυνάμωση των κινεζικών ναυτικών εξοπλισμών και την πρόσβαση του κινεζικού πολεμικού ναυτικού σε φιλικούς λιμένες καθ' ολόκληρο το μήκος της διαδρομής από τον Δυτικό Ειρηνικό έως την Μεσόγειο.

ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ Α. ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ

Οι στατιστικές συνεισφοράς των υδρογονανθράκων στις παγκόσμιες ενεργειακές απαιτήσεις και η μεταβολή τους, δεικνύουν ότι τουλάχιστον το φυσικό αέριο (ΦΑ) θα χρησιμοποιείται ευρέως εντός του 21^{ου} αιώνα. Πέραν της τροφοδοτήσεως της Ευρώπης με αμερικανικό LNG απαιτείται η περαιτέρω ενεργειακή της διασφάλιση με τους υδρογονάνθρακες της Α. Μεσογείου. Κάθε παρεμπόδιση της όλης διαδικασίας θα πρέπει να συναντά δυναμική συλλογική αντίδραση.¹²

Το Eastern Mediterranean Gas Forum (EMGF), που ιδρύθηκε το 2019, παραμένει ανοικτό για όσα κράτη αποδέχονται το Διεθνές Δίκαιο Θαλάσσης (UNCLOS). Το παράνομο τουρκο-λιβυκό μνημόνιο του 2019 μεταξύ άλλων αποσκοπούσε στην παρεμπόδιση μεταφοράς Φυσικού Αερίου ή ηλεκτρικής ενέργειας μέσω υποθαλασσίου αγωγού από την Α. Μεσόγειο στην Ευρώπη (π.χ. EASTMED, GSI).

¹⁰ Tonchev Plamen “China Treads Carefully in the Eastern Mediterranean, May 21, 2025
<https://thedi diplomat.com/2025/05/china-treads-carefully-in-the-eastern-mediterranean/>

¹¹ Herrero Alicia Garcia “China’s Eastern Mediterranean ambitions: a challenge to Europe’s strategic autonomy”, 02 June 2025
<https://www.bruegel.org/newsletter/chinas-eastern-mediterranean-ambitions-challenge-europes-strategic-autonomy>

¹² Πορτοκαλάκης Λ. «Ενέργεια και ΝΑ Μεσόγειος: Γεωστρατηγική Διάσταση, Ισορροπίες και Συσχετισμοί Δυνάμεων στην Περιοχή και Ευρύτερες Επιπτώσεις», 2 Ιουνίου 2025

Η ενεργειακή συνεργασία Ελλάδος – Κύπρου – Ισραήλ με την στήριξη των ΗΠΑ εξυπηρετεί τα Δυτικά συμφέροντα και συμβάλλει στην ενεργειακή και εμπορική ένωση της Ευρώπης – Α. Μεσογείου – Μ. Ανατολής – Ινδίας – Ιαπωνίας.¹³

ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΟΣ – ΤΟΥΡΚΙΑΣ

Η Ελλάς στο πλαίσιο των υφισταμένων συμμαχιών της, εμβαθύνει τις διμερείς σχέσεις της με τις ΗΠΑ και την Γαλλία, σταθεροποιεί την στρατηγική της συνεργασία με το Ισραήλ, την Αίγυπτο, ΗΑΕ και σειρά ετέρων Αραβικών χωρών, ενώ διευρύνει την συνεργασία υψηλού επιπέδου με την Ινδία, την Ιαπωνία και το Βιετνάμ.

Οι ΗΠΑ εξακολουθούν να ασκούν εξισορροπητικό ρόλο, επ' ωφελεία της συνοχής του ΝΑΤΟ. Η αμερικανική επένδυση στον λιμένα Αλεξανδρουπόλεως επιτρέπει στις ΗΠΑ να τροφοδοτεί και να υποστηρίζει την ανατολική και κεντρική Ευρώπη δια της χερσαίας οδού, παρακάμπτοντας τα Στενά.

Η Συμφωνία Τουρκίας - Λιβύης για τις θαλάσσιες ζώνες, το 2019, δεν λαμβάνει υπ' όψιν τα δικαιώματα της Κρήτης και των νήσων της Δωδεκανήσου. Η Τουρκία διατηρεί μόνιμη αεροναυτική παρουσία στην Λιβύη, σειρά επενδυτικών προγραμμάτων και προνομιακή μεταχείριση για θαλάσσιες ενεργειακές έρευνες.

Η Τουρκία απειλεί ευθέως την Ελλάδα με σειρά επεκτατικών διεκδικήσεων, κατά παρέκκλιση από το Διεθνές Δίκαιο (π.χ. «Γαλάζια Πατρίδα», «Γκρίζες Ζώνες», *casus belli*, αποστρατικοποίηση νήσων κ.λπ.) ενώ η φρασεολογία της και η διάταξη των στρατιωτικών της δυνάμεων συνιστούν άμεση απειλή αλλά και δυνατότητα χρήσεως στρατιωτικής βίας.

Η Κύπρος προσεγγίζει τις ΗΠΑ και επιδιώκει την δίκαιη και βιώσιμη επίλυση του Κυπριακού ζητήματος με ισχυρή Ομοσπονδία και όχι με διχοτόμηση της Κυπριακής Δημοκρατίας ή με Συνομοσπονδία, όπως επιδιώκει η Άγκυρα.

Με δεδομένες τις τουρκικές επεκτατικές διεκδικήσεις επί της κυριαρχίας και των κυριαρχικών δικαιωμάτων Ελλάδος και Κύπρου οι σχέσεις των δύο πλευρών είναι μηδενικού αθροίσματος (το κέρδος του ενός αποτελεί ζημία του άλλου).

¹³ "Greece and Cyprus emerge as core partners in new energy alliance with US and Israel", *parapolitika* 15 – June – 2026

<https://en.parapolitika.gr/politics/231145/greece-and-cyprus-emerge-as-core-partners-in-new-energy-alliance-with-us-and-israel/>

ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΗΝ Α. ΜΕΣΟΓΕΙΟ

Ο ελληνισμός δεσπόζει γεωγραφικά στην Α. Μεσόγειο. Η ελληνική και κυπριακή επικράτεια, καθώς και οι ελληνικές και κυπριακές θαλάσσιες ζώνες αποτελούν Δυτικό γεωστρατηγικό, ενεργειακό και εμπορικό ζωτικό χώρο. Η ελληνο-κυπριακή γεωγραφία ελέγχει την Αδριατική, τον Εύξεινο Πόντο και το Σουέζ. Τα ελληνικά ύδατα παρέχουν πρόσβαση σε τρεις Ηπείρους και έλεγχο σε ζωτικές θαλάσσιες γραμμές επικοινωνιών. Τα κοιτάσματα υδρογονανθράκων της Α. Μεσογείου συμβάλλουν στην ευρωπαϊκή ενεργειακή ασφάλεια. Τα εν λόγω ελληνο-κυπριακά πλεονεκτήματα μαζί με τον άξονα Ελλάδα – Κύπρου – Ισραήλ (και σειρά Αραβικών χωρών) εντάσσονται αυτονόητα στα Δυτικά ζωτικά συμφέροντα και αναμένεται η επαρκής προάσπισή τους από την Δύση.

Ο άξονας Ελλάδα – Κύπρου – Ισραήλ και σειράς Αραβικών χωρών, αποκτά πλέον θεσμική, ενεργειακή, αμυντική και γεωπολιτική υπόσταση. Πρόσφατο παράδειγμα η συμφωνία Ελλάδα - Ισραήλ ύψους €3 δις για την ανάπτυξη συστήματος αεράμυνας στην Ελλάδα. Κατά συνέπεια τυχόν απώλεια Δυτικού ελέγχου σε Θράκη, Αιγαίο, ΝΑ Μεσόγειο και Κύπρο, θα συνιστούσε ανεπανόρθωτη στρατηγική Δυτική ήττα. Στην τυχόν δυσμενή αυτή εξέλιξη, η Ευρώπη πλαγιοκοπείται από Νότο, το Ισραήλ απομονώνεται και η Κύπρος (υπό μη Δυτικό έλεγχο) θα απειλεί και θα ελέγχει την ευρύτερη περιοχή της Μ. Ανατολής και ΒΑ. Αφρικής.

Τα ελληνόκτητα πλοία αποτελούν το 20% της παγκοσμίου ναυτιλίας. Το μέγεθος της Ελλάδος (πληθυσμιακό, γεωγραφικό, οικονομικό) αποδεικνύει ότι η χώρα ούτε φιλοδοξεί αλλά και ούτε δύναται να καταστεί περιφερειακή ανταγωνιστική δύναμη. Ο ελληνισμός στην Μ. Ανατολή και την Β. Αφρική έχει βαθιές ρίζες από την αρχαιότητα και διατηρεί σχέσεις εμπιστοσύνης με λαούς της περιοχής δίχως ιστορικές σκιές αποικιοκρατίας. Μία ολοκληρωμένη Δυτική επένδυση στην Ελλάδα και την Κύπρο (οικονομική, ενεργειακή, στρατιωτική, εκπαιδευτική, πολιτιστική) θα απέβαινε υπέρ των Δυτικών συμφερόντων.

Η ισχύς, η αίγλη και η ελκυστικότητα της Δύσεως έγκειται στην παγκόσμια αξιοπιστία της σε επίπεδο αρχών και αξιών. Κάθε έκπτωση από αυτές, κάθε συμβιβασμός και διαφορετική αντιμετώπιση ταυτόσημων παραβατικών δράσεων κρίνονται ως Δυτικός καιροσκοπισμός, υστεροβουλία και κυρίως ως αδυναμία. Υπό την έννοια αυτή προκαλεί προβληματισμό η εντελώς διαφορετική αντιμετώπιση

της Ρωσίας και της Τουρκίας όταν οι προθέσεις, οι αιτιάσεις και οι πρακτικές τους ταυτίζονται.

Η Δύση θα πρέπει να εκμεταλλευθεί την σημαντική γεωστρατηγική θέση της Τουρκίας με ανάθεση ειδικού ρόλου αυτής στον Εύξεινο Πόντο και την Κεντρική Ασία. Η ισχυρή παρουσία της επεκτατικής και κατοχικής Τουρκίας στην Α. Μεσόγειο προκαλεί προβληματισμό και αίσθηση απειλής σε πολλά τοπικά κράτη (μεταξύ αυτών και το Ισραήλ) και υπονομεύει την περιοχή.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΥΣΗ

Εάν η Δύση επιθυμεί να διατηρήσει την παγκόσμια αίγλη της, ανακτώντας την παγκόσμια ισχύ της και κερδίζοντας την ψυχή ημετέρων, φίλων και ουδετέρων δεν έχει παρά να ανακτήσει την αξιοπιστία της αναθεωρώντας την πολιτική της και τιμώντας τις αρχές και αξίες της. Ειδικότερα για την περιοχή της Α. Μεσογείου η Δύση οφείλει να προβεί στα ακόλουθα:

- Υλοποίηση Συνθηκών «Αβραάμ» και εφαρμογή Συνθήκης IMEC.
- Αξιοπρεπής τερματισμός πολέμου για την Ουκρανία, με κριτήριο το μέλλον.
- Αποφυγή δημιουργίας ισχυρού σουνιτικού τόξου στην θέση του Σιιτικού.
- Διατήρηση και επαύξηση Δυτικής παρουσίας στην ευρύτερη Α. Μεσόγειο.
- Δυναμικά μέτρα εναντίον κρατών που υπονομεύουν και αποσταθεροποιούν την Α. Μεσόγειο σε βάρος των Δυτικών συμφερόντων.¹⁴
- Προώθηση ευρωπαϊκής στρατηγικής αυτονομίας.
- Αξιοποίηση υποθαλασσίων κοιτασμάτων υδρογονανθράκων Α. Μεσογείου.
- Δυτική επένδυση στην ελληνική επικράτεια και την Κύπρο.
- Αεροναυτικός και διπλωματικός ρόλος στην Ελλάδα για την ευρύτερη περιοχή της Α. Μεσογείου.
- Βιώσιμη λύση Κυπριακού βάσει κοινοτικού κεκτημένου και ψηφισμάτων ΟΗΕ, με αποκατάσταση καθεστώτος προ της εισβολής.
- Αναθεώρηση Δυτικής πολιτικής για τα Βαλκάνια. Είσοδος Δ. Βαλκανίων στην ΕΕ με πλήρη συμμόρφωση στις προβλεπόμενες προϋποθέσεις. Η κύρια επένδυση σε Μουσουλμανικές χώρες των Βαλκανίων δεν είναι πάντοτε

¹⁴ Walker Gerald "The Eastern Mediterranean is threatened by Turkish aggression", Modern Diplomacy April 24, 2025

<https://moderndiplomacy.eu/2025/04/24/the-eastern-mediterranean-is-threatened-by-turkish-aggression/>

επωφελής. Οι Δυτικές ενέργειες δεν θα πρέπει να προκαλούν την Σερβία και να την εξωθούν σε «εναγκαλισμό» με την Ευρασία.

- Αντιμετώπιση δημογραφικού και μεταναστευτικού ζητήματος στην βάση ότι η πολυπολιτισμικότητα και η αρμονική συνύπαρξη μεταξύ κοσμικών και θεοκρατικών πολιτισμών είναι από λίαν δυσχερής έως ανέφικτη.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

- Ολιστική αντιμετώπιση δημογραφικού ζητήματος και ασφαλώς όχι με αντικατάσταση πληθυσμού με μετανάστες θεοκρατικών αντιλήψεων.
- Αντιμετώπιση παρανόμου μαζικής μεταναστεύσεως από Αφρική και Ασία.
- Τυχόν διεύρυνση της ΕΕ πάντοτε με αυστηρή τήρηση σχετικών κριτηρίων.
- Εντονότερη ελληνική παρουσία στα Βαλκάνια. Ολοκλήρωση Βορείου ενεργειακού διαδρόμου και αύξηση συνεργασίας με επιλεγμένα κράτη.
- Η Ελλάς περιφερειακός ενεργειακός κόμβος και γέφυρα Βαλκανίων και Α. Μεσογείου στην εμπορική και ενεργειακή αλυσίδα Ευρώπη, Βαλκάνια, Ελλάς, ΝΑ. Μεσόγειος, Κύπρος, Ισραήλ, Μ. Ανατολή, Ινδία, Ιαπωνία.
- Αύξηση φρονήματος και πολιτικής ωριμότητας πληθυσμου μέσω παιδείας (Ιστορία, γλώσσα).
- Κρατική συνέχεια και συνέπεια με εκπόνηση Εθνικής Στρατηγικής.
- Εθνική αποτροπή Τουρκίας, με ισορροπία δυνάμεων και πολιτική βούληση. Προέχει η αυτοβοήθεια έναντι της εξωτερικής εξισορροπήσεως.
- Όχι σε διακρατικές συνομιλίες κορυφής δίχως προκαθορισμένες εθνικές «κόκκινες γραμμές» και το πνεύμα του «δούναι και λαβείν».
- Απρόσκοπτοι «έξυπνοι» εξοπλισμοί και ισχυρή αμυντική βιομηχανία.
- Εκπόνηση σχεδίου και χρονοδιαγράμματος πλήρους ενασκήσεως κυριαρχίας και κυριαρχικών δικαιωμάτων από Ελλάδα και Κύπρο.
- Εκπόνηση θαλάσσιας στρατηγικής ως υποσύνολο της Εθνικής Στρατηγικής.
- Βελτίωση προϋποθέσεων οικονομικής αναπτύξεως, τεχνολογίας, παραγωγικότητας.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Στο μεταβατικό και αβέβαιο διεθνές περιβάλλον και ειδικότερα στο περιβάλλον ρευστότητας της Α. Μεσογείου, κερδισμένα θα είναι τα κράτη που ενδυναμώνουν τους παράγοντες της εθνικής τους ισχύος, με έγκαιρη πρόβλεψη, προετοιμασία, οργάνωση και συνεπή υλοποίηση των σκοπών τους εντός χρονοδιαγραμμάτων. Τα

κράτη δίχως συνοχή, συνέχεια και συνέπεια πρόκειται να πληρώσουν το τίμημα της δυσπροσαρμογής τους. Για την Ελλάδα υπάρχουν σημαντικά κενά προς θεραπεία αλλά και πλειάδα ευκαιριών προς εκμετάλλευση. Στο πλαίσιο ενός ρόλου γεφύρας μεταξύ Ευρώπης Μ. Ανατολής και Β. Αφρικής, η Ελληνική στρατηγική σκέψη, θα πρέπει να συμπεριλάβει την Α. Μεσόγειο, την Κύπρο, το Ισραήλ, τα Βαλκάνια και σειρά Αραβικών κρατών. Η ορθή εθνική πορεία θα εξαρτηθεί από την ικανότητα και την σύμπνοια ηγεσίας, λαού και ενόπλων δυνάμεων.

14 Σεπτεμβρίου - 2026

Αντιναύαρχος ε.α. Β. Μαρτζούκος ΠΝ

Επίτιμος Διοικητής ΣΝΔ

Αντιπρόεδρος ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ.